

Prof. zw. dr hab. Kazimierz Ajdukiewicz (1890-1963)

Rektor Uniwersytetu Poznańskiego w latach 1948-1952

Urodził się 12 grudnia 1890 roku w Tarnopolu.

W latach 1908-1912 studiował na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Lwowskiego. W centrum jego zainteresowań znajdowała się filozofia, ale uczęszczał również na wykłady z chemii, fizyki i matematyki.

W 1912 roku uzyskał stopień doktora filozofii na podstawie rozprawy pt. „O stosunku aprioryzmu przestrzeni u Kanta do kwestii genezy wyobrażenia przestrzeni”.

W latach 1913-1914 studiował filozofię i matematykę na Uniwersytecie Georga Augusta w Getyndze.

Po wybuchu I wojny światowej został powołany do armii austriackiej. Przez cały okres działań wojennych służył na froncie włoskim. 30 stycznia 1918 roku, po zwolnieniu z wojska, wrócił do Lwowa. Rozpoczął pracę jako nauczyciel w III Gimnazjum Miejskim. Uczestniczył w walkach o Lwów i brał udział w wojnie polsko-bolszewickiej. Ostatecznie przeszedł do rezerwy 2 listopada 1920. Powrócił do pracy naukowej i nauczania w lwowskich szkołach średnich.

W 1921 roku uzyskał na Uniwersytecie Warszawskim stopień doktora habilitowanego na podstawie pracy pt. „Z metodologii nauk dedukcyjnych”.

W latach 1921-1925 wykładał logikę na Uniwersytecie Lwowskim. W 1925 roku objął kierownictwo II Katedry Filozofii Uniwersytetu Warszawskiego. W styczniu 1926 roku mianowano go profesorem nadzwyczajnym.

W 1928 roku powrócił do Lwowa i został kierownikiem Katedry Logiki na Wydziale Filozoficzno-Humanistycznym Uniwersytetu Jana Kazimierza. W październiku 1934 roku został mianowany profesorem zwyczajnym.

Podczas II wojny światowej pracował m.in. w Katedrze Filozofii radzieckiego Uniwersytetu im. Iwana Franki, w Katedrze Fizyki Lwowskiego Instytutu Medycznego oraz w rzeźni miejskiej jako buchalter. Był również nauczycielem w szkole rzemieślniczej i udzielał prywatnych lekcji. Przez cały okres wojny pracował w tajnym szkolnictwie polskim.

Po wojnie został wysiedlony ze Lwowa i trafił do Krakowa. Od października do grudnia 1945 roku wykładał logikę na Uniwersytecie Jagiellońskim.

W grudniu 1945 roku objął Katedrę Metodologii i Teorii Nauk Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego Uniwersytetu Poznańskiego i kierował nią do 1955 roku.

Na mocy dekretu Rady Ministrów o ustroju szkolnictwa wyższego i nauki z 28 października 1947 roku został powołany przez prezydenta państwa na stanowisko rektora. Funkcję tę pełnił w latach 1948-1952.

Za jego kadencji, w roku akademickim 1950/1951, z wydzielonego z UP Wydziału Lekarskiego i Wydziału Farmaceutycznego powstała Akademia Lekarska (od 3 marca 1950 Akademia Medyczna).

W latach 1953-1955 kierował Katedrą Logiki Uniwersytetu Poznańskiego.

W 1954 roku rozpoczął pracę w Instytucie Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk w Warszawie. Był związany z tą instytucją aż do 1963 roku. W 1955 roku przeniósł się na stałe do Warszawy. W latach 1954-1959 pełnił funkcję przewodniczącego Sekcji Uniwersyteckiej w Radzie Głównej Szkolnictwa Wyższego. W latach 1955-1957 wykładał na Uniwersytecie Warszawskim, a od 1957 roku aż do przejścia na emeryturę w 1961 roku kierował II Katedrą Logiki UW.

Opublikował ponad 140 prac z dziedziny logiki, filozofii i metodologii nauk. Był jednym z najważniejszych logików polskich. Jego zainteresowania naukowe obejmowały problematykę metodologii nauk oraz zagadnienia racjonalności wnioskowania, semiotykę i epistemologię. Był autorem koncepcji radykalnego konwencjonalizmu oraz podstawowych pojęć logiki pytań. Opracował m. in. zagadnienia definicji i klasyfikacji rozumowań, system analizy kategorii semantycznych oraz reguły odrzucania niepoprawnych trybów tradycyjnej logiki arystotelesowskiej.

Należał do Towarzystwa Naukowego Lwowskiego, Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego, Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Był członkiem Międzynarodowego Instytutu Filozofii oraz wiceprezesem Działu Logiki, Metodologii i Filozofii Nauk Międzynarodowej Unii Historii i Filozofii Nauki. Od 1947 roku był członkiem korespondentem, a od 1952 roku członkiem rzeczywistym Polskiej Akademii Umiejętności. Stworzył i w latach 1954-1963 redagował czasopismo „Studia Logica”.

Odnaczony Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski (1954).

Zmarł 12 kwietnia 1963 roku w Warszawie, miesiąc przed planowaną uroczystością nadania mu doktoratu honoris causa UAM. Pochowano go na Cmentarzu Powązkowskim w Warszawie.

Na podstawie: Anna Marciniak, *Kazimierz Ajdukiewicz, w: Poczet rektorów Almae Matris Posnaniensis*, red. Tomasz Schramm, Poznań 2016; Andrzej Śródka, *Uczni polscy XIX-XX stulecia*, t. 1, Warszawa 1994; *Wielkopolski słownik biograficzny*, Warszawa-Poznań 1981

